אי אמרת בשלמא רבי מאיר לחומרא היינו דקתני עד שישהא עד דשהי דיליה א] כדי אכילת פרס, אלא אי אמרת ר' מאיר לקולא וחכ"א אם שהה מיבעי ליה, אלא לאו ש"מ ר' מאיר לחומרא ש"מ. אמר רבנאי אמר שמואל *בחלבים ובנבילה עד שישהא מתחלה ועד סוף בכדי אכילת פרס, אוכלים טמאים ב] (שקצים ורמשים) ומשקין אפילו כל היום כולו בכדי אכילת פרס. מאי קאמר? אמר רב פפא הכי קאמר אפילו כל היום כולו והוא שאכל כזית ג] בכדי אכילת פרס. מיתיבי *כל האוכלין מצטרפין לפסול הגוייה בכחצי פרס מאי לאו דאכליה לחצי פרס בכדי אכילת פרס, לא, דאכל כזית כזית בכדי אכילת פרס. מיתיבי כל האוכלין מצטרפין לפסול את הגוייה ד] בכחצי פרס בכדי אכילת פרס כיצד אכל וחזר ואכל אם יש מתחלת אכילה ראשונה ועד סוף אכילה אחרונה כדי אכילת פרס מצטרפין, יותר מכאן אין מצטרפין. לא ה] התירו (א) (לאכול) פחות מכשיעור לירד ולטבול, ירד וטבל ועלה והשלימו מצטרף, התירו ו] לה לעוברה לאכול פחות מכשיעור מפני הסכנה. כל המשקין מצטרפין לפסול את הגוייה ברביעית בכדי אכילת פרס, כיצד: שתה וחזר ושתה אם יש מתחלת שתיה ראשונה ועד סוף שתיה אחרונה כדי אכילת פרס מצטרפין, יותר מכאן אין מצטרפין א) ז] (והותרו) לה למגע טמא מת להניק בנה, ובנה טהור. קתני מיהת אם יש מתחלת אכילה ראשונה ועד סוף אכילה ח] בכדי אכילת פרס מצטרף. תיובתא דרבנאי, תיובתא. אמר מר לא התירו לו (ב) ט] (לאכול) פחות מכשיעור לירד ולטבול מאי קאמר? אמר רב יהודה הכי קאמר אכל פחות מכשיעור לא התירו לו לירד ולטבול שאם ירד וטבל ועלה והשלימו מצטרף ואתי למימר אהני לי טבילה קמייתא ואין יודע שאין טבילה אלא באחרונה. קתני התירו לה לעוברה לאכול פחות מכשיעור מפני הסכנה, אפילו טובא נמי תיכול! אמר רב פפא הכי קתני י] ב)(והותרו) לה לעוברה פחות מכשיעור אפילו טובא מפני הסכנה. קתני והתירו (ג) למגע טמא מת להניק את בנה ובנה טהור, אמאי טהור כיון דיינק יא] חלב איטמי ליה מחלב, וכי תימא לא איתכשר (ג) יב] (נתכשר) בטיפה מלוכלכת על פי הדד. אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה [שינק] בתקיפה אחת לא הניח טיפה מלוכלכת על פי הדד. אמר רבא שתי תשובות בדבר: חדא דקחזינא לפומיה דינוקא דמלא חלב, ועוד מקום חלב מעיין יג] הוא (ד) דקתני ג) חלב *אשה מטמא בין לרצון ובין שלא לרצון, בהמה אינה מטמאה אלא לרצון, מאי לאו שלא לרצון יד] דלא ניחא ליה, וקתני מטמא. אלא אמר רבא היינו טעמא דבנה טהור דספק ינק כשיעור וספק לא ינק, ואם תמצא לומר ינק, ספק ינק באכילת פרס ספק ינק ביותר מכדי אכילת פרס, ולרבא מקום חלב מעיין הוא ולא צריך הכשר והתנן טו] ד) *האשה שנטף חלב מדדיה ונפל לאויר תנור תנור טמא וקשיא לן במאי איתכשר ואמר רבי יוחנן בטיפה טז] מלוכלכת ע"פ הדד, וכי תימא רבא לא סבר לה כר' יוחנן והתניא ה) *נמצאת אתה אומר תשעה משקין בזוב הזיעה וליחה סרוחה יז] וריעי טהורין מכולם, דמעת עינו ודם מגפתו וחלב

א) נ"ל התירו ב) נ"ל התירו ג) מכשירין פ"ו מ"ח שבת קמג: ד) כלים פ"ח מי"א שבת קמה: ה) (מכשירין פ"ו מ"ז) ו) [נדה נה:]

ה"ג בשלמא ר' מאיר לחומרא · דאפילו ביותר מכדי אכילת פרס מחייב היינו דקאמרי ליה רבנן לעולם אינו חייב ביותר מכדי אכילת פרס אלא עד שתהא שהיית אכילתן כשיעור פרס: אלא אי אמרת ר' מאיר לקולא קאמר · דאפילו בכדי אכילת פרס לא מצטרף אם הפסיק בינתיים ורבנן בעו לאחמורי מאי "עד שישהא" הכי מיבעי להו למימר "אם שהה כדי אכילת פרס חייב' ומשמע אע"ג דהפסיק: בחלבים ובנבילה · אכל שני חצאי זיתי חלב או נבלה: אוכלין טמאין · שיעור לפסול את הגוף בחצי פרס: ומשקין טמאין · פוסלין את הגוף ברביעית: אפילו כל היום כולו · שהה באכילת חצי פרס ובלבד שיאכל כל זית וזית שבו בכדי שהיית אכילת פרס: לא התירו · לאכול פחות מכשיעור לירד ולטבול הואיל ואינו צריך לטבילה ולקמן מפרש מאי איכפת ליה: התירו לה כו' · מפרש לקמן: למגע טמא מת · לאשה שנגעה בטמא מת: תיובתא דרבנאי · דאמר כל זית וזית כו': איטמי (ה) מחלב · דבשלמא ממגע שנגע בה לא מיטמא בנה שהיא שנגעה בטמא מת היא ראשונה ואין אדם וכלים יח] מטמאין אלא מאב הטומאה אלא יט] מחלב איטמי דהאוכל כחצי פרס אוכלין טמאין נפסל גופו: וכי תימא לא איתכשר · האי חלב ואי משום הוא דחלב אין בו תורת משקה דמשקה הבא לאוכל כאוכל דמי במסכת שבת בפרק חבית שנשברה (דף קמד:) הלכך בעי הכשר: הא איתכשר בטיפה שמלוכלכת על פי הדד · כלומר בטפה שפי הדד מלוכלך בו דההיא ודאי מכשר לשאר החלב היוצא דרך שם דהא (ו) לא קיימא לאכילת היונק: שינק בתקיפה אחת · בכח: לפומיה דינוקא דמלא חלב · הלכך אי אפשר שלא תהא טיפה מלוכלכת על (ז) הדד: ועוד · חלב לאו תורת אוכל כ] (או משקה) אית ליה דאחד ממעייני האשה הוא כרוקה וכמימי רגליה דאמרינן לקמן דמטמאין טומאה חמורה בכל שהוא כאחד מאבריה: בין לרצון · של תינוק בין שלא לרצון שאינו רוצה להניק וקתני מטמא, ואי הוה ליה תורת אוכל אמאי מטמא שלא לרצון הא לא איתכשר הכשר מעליא דדומיא דכי יותן בעינן = דניחא ליה: גליון · אמר רבא שתי תשובות בדבר כו' · כלומר רואין אנו שפעמים אין תינוק יונק בכח ומניח טיפה מלוכלכת על פי הדד: ועוד מקום חלב מעיין הוא · והרי הוא כאחד מאבריה ויטמא בלא הכשר כרוקה: שלא לרצון · מאי היא דלא ניחא ליה לתינוק הרי לא יתכשר החלב בטיפה המלוכלכת ע"פ הדד דשלא לרצון התינוק יצאת דדומיא דכי יותן בעינן וקתני מיטמא אף על גב דלא תכשר אלמא מעיין הוא והאמאי בנה טהור: אלא אמר רבא כו' · אלא מקום חלב לאו מקום מעיין הוא וצריך הכשר אבל לא ניחא (ח) ליה טהור דהא לא איתכשר ומהשתא יכול לתרוצי לה בשלא לרצון · ע"כ הגליון: כשיעור · רביעית ואם אוכל הוא חצי פרס ספק לא ינק כשיעור וטהור דהאי חלב אע"ג דמעיין הוא לא מטמא בכל שהוא דהא היא גופה לא מטמיא במגע דראשונה היא הלכך אין לחלבה אלא טומאת שאר משקין: האשה שנטף חלבה כו' · כשהיא נדה ואי מעיין הוא הא מיטמאה בכל שהוא כאחד מאבריה והבשר למה ליה: וכי תימא כו' ותניא · בהדיא דלאו מעיין הוא: ליחה סרוחה · קיטור"א בלע"ז רוקו

התירו לעוברה לאכול פחות מכשיעור מפני הסכנה · ואם תאמר אפילו בלא סכנה נמי כדאמרינן (טהרות פ"ב מ"ג) והשלישי כה] יאכל בנזיד הדמע וכן פרק קמא דחולין (דף ג:)* קאמר טמא בחולין מאי למימרא ואף על גב שחולין טמאין כו] וי"ל הכא מיירי לענין לאכול תרומה אמר כך אבל בלא לאכול תרומה אפילו כשיעור נמי *ואם תאמר מאי פריך מפני הסכנה אפילו טובא נמי ויש לומר דזימנין שאין לה כי אם תרומה: כיון דינק לה מחלב איטמי ליה מחלב כו' · הא איתכשרת בטיפה מלוכלכת על פי הדד שאותה טיפה אין סופה שיניקה התינוק והוא משקה ואם תאמר והא אמר פרק כל שעה (פסחים דף לג:) מכי סחט לה בטל שיעוריה ופירש הר"י לענין הכשר דפחות מכשיעור לא מקבל הכשר והכא בפה התינוק אין חלב כביצה ויש לומר דמדרבנן לא בעי כביצה והתם היינו דאורייתא: בנה אמאי טהור · כיון דינק מחלב איטמי ליה מחלב ונפסל גופו מטומאת גוייה כג]: אמר רבא שתי תשובות בדבר כו' ועוד מקום חלב מעיין הוא · וכיון שמעיין הוא כד] ומטמא כרוקה אין כה] הדד שמשום שמיוחד לתינוק ליהוי אוכל וניפל שם משקה מיניה דאתי למימר דאינו מעיין ואינו מטמא בזובה כרוקה ואם כן למה צריך הכשר והשתא טעי רבא וסבר דכיון שהוא כו] משנגל ויוצא כרוק חשיב מעיין אף על גב דאינו חוזר ונבלע כז] ומנלן לרבא דמעיין הוא דתנא חלב האשה מטמא לרצון ושלא לרצון א"כ משקה הוא מן התורה ומעיין הוי כזובה דאי לאו מעיין הוא לא הוה מטמא כ"א לרצון כמו חלב הבהמה ואע"ג דחמור מחלב הבהמה לענין דם מגפתה כדאיתא בסיפא דההיא משנה מ"מ אי לאו מעיין הוא לא הוה מטמא שלא לרצון שיטת הר"י אבל רש"י פירש מקום חלב מעיין הוא ולאו תורת אוכל אית ליה דאחד ממעייני אשה הוא כרוקה ומימי רגליה דאמר לקמן דמטמאין טומאה חמורה בכל שהוא כמו א' מאבריה וקשה שהרי הכא מיירי בטמאת מת ואין לו מעיינות ותו מאי קאמר כאחד מאבריה והלא נדה עצמה אינה מטמאה לאבריה ותו דרוקה ומימי רגליה צריכי קרא ולא אתו מהאי סברא לכן נראה כמו שפירשתי כח]:

תוספות והוא שאכל כזית בכדי אכילת פרס · פי' שאכל כל זית וזית שבחצי פרס בכדי אכילת פרס אע"פ ששהה בין זית וזית ו[illegible] טייס הוי ככזית חלב ונבילה להצטרף לאכול כל החצי פרס בתוך אכילת פרס: מפני הסכנה · ואפי' נרים לקיים דחלי מישור [illegible] מיהו אסור ובמקום הסכנה התירו: ועוד מקום חלב מעיין הוא · מכאן דמשקין שיש תורת מעיין עליהם מכשירין אפי' שלא לרצון ואפי' [illegible] בחלב אשה פסולה מיירי מתני' דומיא דחלב בהמה דבהמה מאי איריא שיש עליו תורת מעיין כל משקין מתאין מכשירין כדתנן במסכת [illegible] שלא לרצון מכשירין נמי שלא לרצון מיהו נראה דוקא מתאין הבאין מגוף אבל משקין שנטמאו נשרף דינו כמשקין טמא[illegible] לתינוק ולכך צריך הכשר הוא אתכשר בטיפה המלוכלכת ושני בתקיפה אחת כלומר שינקה בכח [illegible]

[וע"ש בתוס' ד"ה טמא וכו']

יח א מיי' פי"ד מהלכו' מאכלות אסורות הל' ח :

[וע"ע תוס' חולין לג: ד"ה והשלישי מאכל]

יט ב ג מיי' פ"ד מהל' טומאת אוכלין הל' ג ופ"ח מהל' אבות הטומאה הלכה יא :

כ ד מיי' פ"ח מהל' אבות הטומאה הל' יא :

כא ה מיי' פ"י מהל' טומאת אוכלין הל' ד :

כב ו מיי' פ"ח מהל' שאר אבות הטומאה הלכה יב :

כג ז ח מיי' פ"י מהל' טומאת אוכלין הל' ה :

◆

שיטה מקובצת

א] דיליה בכדי אכילת : ב] אוכלין טמאין ומשקין טמאים אפילו : ג] כזית' ס"א כזית כזית שבו בכדי : ד] תגויה בכדי אכילת פרס ח"נ מאי בכדי אכילת פרס כזית כזית ולאו דאכליה חצי פרס ת"ש כל האוכלים מצטרפין לפסול את הגו' כחצי פרס כו' (ואכל וחזר ואכל): ה] התירו לאוכל: ו] התירו לה · עי' תוס' חולין (ד' ל"ד ע"ב) : ז] התירו לה : ח] אכילה אחרונה בכדי אכילת פרס מצטרף יותר מכאן אין מצטרף תיובתא דרבנאי אמר שמואל תיובתא : ט] לו אכל פחות : י] קתני התירו לה לעוברה לאכול פחות · גליון אומר ר"י דאיירי גם דאכלה בשר קדשים דאל"כ פשיטא דאין טהורים לפסול גויה רק ברגל תויר [וכתן] אסרינן למת : יא] דינק חלבת אימיה : יב] איתכשר הא אתכשר בטיפה המלוכלכת אות נ' נמחק : יג] הוא דתנן חלב אשה מטמא בין לרצון בין שלא לרצון מאי היא דלא ניחא ליה כו' : יד] טו] עי' בחדושין : טז] בטיפה המלוכלכת ע"פ הדד וכי תימא רבא לא סבר לה כו' · כלומר דאין אנו צריכים לומר דמתכשר בטיפה המלוכלכת דלעולם מקום החלב מעיין הוא וכ"ש דניחא מפני דמטמא לתנור והתניא כל אלמא ש"מ דלא מעיין הוא : יז] סרוחה והריעי טהורין מכולם דמעת : [illegible]

פיתורין כגר מעולם יב [מקואות פ"י מ"ו]

◆

רבינו גרשום

כו' : כשאין מתכוין בדרכה דפטורה כגון שנפל מן הגג ונתקע · והשתא קא בעי לתרוצה לדמוייה נמי לעריות לפטורה · נמצא מתכוין ומערה בשפחה בכוונה אפילו בדרכה דפטור כשאין מתכוין בעריות דפטור והיינו עשו מתכוין כשאינו מתכוין דקאמר והכי נמי אין מתכוין כדרכה בשפחה פטור ישן כדרכה בשפחה פטור כישן דעריות דפטור כדתנן כל העריות אחד ניעור ואחד ישן פטור : ונמצא ניעור ונומר שלא כדרכה בשפחה דפטור כישן דכל עריות ופטור דעריות לא הוי אלא אין מתכוין כדאמרן וישן אבל מתכוין שלא כדרכה חייב בעריות דלא כתיב בהו אשה שכבת · והשתא מתרצו להו עשו מוטר כמערה כולהו מעריות לפטורה:

סליק פירקא

אמרו לו שנים אכלת חלב · כזית מביא חטאת : עד אומר אכל כו' מביא אשם תלוי · דספק הוא האיל ומכחיש זה את זה ובהא עדות אשה נאמנת דמרבי לה בספרא מן או דכתיב או הודע אליו מ"מ: עד אחד אומר אכל והוא אומר לא אכלתי · פטור מקרבן דהא אדם נאמן על עצמו בדבר שצריך כפרה יותר ממאה עדים והכי אמרינן בגמרא והכי סבירא להו לרבנן וכ"ש הכא דליכא אלא עד אחד : אם הביאוהו ב' למיתה · שאם העידוהו בדבר שחייב מיתה ממיתין אותו על פיהן ואעפ"י אם מכחישן הוא לא יביאוהו לקרבן הקל שהוא קל לגבי מיתה ואע"ג דמכחישן הוא : אמרו לו לא אלא פטור הוא שוה שהוא אומר לא אכלתי אינו מכחישן שאם ירצה יאמר לא אכלתי שוגג אלא מזיד ומזיד פטור מקרבן ומתוך שיכול לומר כן כשאומר לא אכלתי פטור : אבל שתיק מישתק לחד מיחייב קרבן וכ"ש כי שתיק לתרי דמיחייב קרבן והאי מציעתא מצינן למידק ולא איצטריך למימר רישא : ואלא [illegible] דקא מכחיש להו · ברישא ואפי' הכי מביא חטאת ומני ר' מאיר דאמר הכחשה כו': אבל להבנן פטור · היינו [illegible] סיפא: אין הכי נמי אלא הא קמ"ל רישא כי קא מכחיש לתרן דדבר זה הוא מחלוקת ר' מאיר ורבנן בסיפא' [illegible] וק"ל דאפי' בחד קאמר · ובאו ואמרו לה · נישאת שלא ברשות ב"ד שלא הוצרכה לשול רשות מב"ד מפני [illegible] שניסת על פי שנים עדים מותרת לחזור לו דאינו דומה לנבעלת לרצון דאסורה לבעלה אלא היא כי נבעלת [illegible] באונס דמאי הוה לה למידק הו מאחר שאמרו לה ב' עדים מת בעליך : מכלל דרישא דקתני תצא מזה ומזה כגון דנשאת ברשות שלא היה לה אלא עד אחד והוצרכה ליטול רשות מב"ד לינשא ואמאי אסורה לבעלה דהיא כי נבעלת ברצון לאחר דהוה לה דלא תינשא אלא ע"פ שנים אלמא האי ואמרו לה דרישא עד אחד הוא : [illegible] במציעתא פטור : דת"ד או הודע אליו · הוה יכול לומר או הודע לו והוה משמע הודע לו שהודיעוהו אחרים [illegible] פטור : ואמרינן התם בספרא יכול אפי' אין מכחישו אלא שותק כשיאמר לו עד אחד אכל חלב יהא פטור ת"ל [illegible] דפטרי : משום דאדם נאמן על עצמו · בדבר שאינו לא חיוב מיתה ולא חיוב מלקות ולא חיוב ממון אלא חיוב [illegible] לאיפשט מינה אפומאה' אי אמרי ליה נטמאת תכנסת למקדש וחייב קרבן והוא אומר לא נטמאתי : אפילו [illegible]

א) נראה דל"ל והכי קתני אמרו לו וכו' כד"ה דשתיק אבל מכחיש ליה קתני במציעתא פטור · ב) [illegible]

הגהות הב"ח (א) גמ' לא התירו לו לאוכל פחות : (ב) שם התירו לה למגע טמא : (ג) שם וכי תימא לא איתכשר איתכשר [illegible] (ה) רש"י ד"ה איטמי ליה מחלב וכו' איטמי ליה דהאוכל כחלי: (ו) ד"ה הא לא איתכשר וכו' דהא כלי קסה [illegible]

נושא

דינו של רבנאי אומר שמואל:

דינו של אוכל חלבים ונבילה כדי להתחייב באכילתם

2 - אוכלים ומשקין באיזה שיעור פוסל

מבנה

קושיות על דין רבנאי

כ"ג

מבנה

3 ביאורים מברייתא דרבנאי

נושא

תינוק היונק מאמו טמאה בטומאת מת טהור

מבנה

(מדקא) קושיות - אמאי תינוק טהור - כיון שינק חלב אימו ליה מחלב

תשובות - להסביר למה הוא טהור

תת נושא

בירור אם מקום חלב נחשב מעיין נ"מ אי בעי הכשר או לא

* [illegible]